

HØNSEHUS TIL UNDER TUSENLAPPEN: Plankerester er forvandlet til et sjarmerende hønsehus. Egen saueull er brukt som isolering. Spiker for 750 kroner var eneste kostnad. Huset ble bygget i noen sommerdager sammen med ei venninne.

VANNBRETT: Ytterveggene ble delt med vannbrett for å kunne bruke opp igjen gammel panel. Den øverste kledningen er original fra huset, men nedenfor er de gamle plankene supplert med nye materialer.

ELIN AARUM (41): Gården er restaurert ved hjelp av dugnad, gjenbruk og stor egeninnsats. Her sitter Elin på leirplassen som i sommer huset over 100 gjester på visefestival.

Maksimalt gjenbruk på

LANDÅSBYGDA

Restaurering er mulig selv med slunken lommebok. Elin Aarum (41) så verdiene i et nedfallshus og valgte gjenbruk av gamle materialer framfor rådene om å bruke fyrstikkesken.

Inger Christine Årstad

Tunet på Haugstad gård i Landåsbygda i Søndre Land hadde allerede et brukbart våningshus. Det andre bolighuset på gården var gistent, med grå umalte vegger, åpne gavler og skranglete vinduer.

«Villa gjennomtrekk» ble dømt til riving av de lokale snekkerne som vurderte muligheten for oppussing. De mente bevaring ville bli en dyr affære for den ferske

enslige gårdeieren som allerede hadde nok økonomiske forpliktelser.

Luftig redning

Men Elin Aarum så mulighetene i det gamle huset fra midten av 1800-tallet.

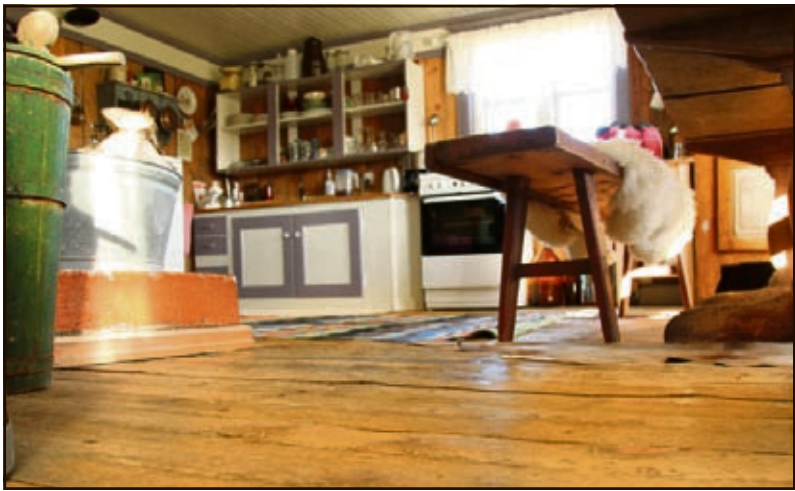
– Huset var ikke ødelagt, bare ustelt. Min vurdering var at manglende vedlikehold og luftige vegger rett og slett hadde reddet huset fra både ødeleggende modernisering og råtne rom,

forteller Elin entusiastisk. Etter møte med den lokale landbrukskonsulenten ble hun koplet opp mot Randsfjordmuseet. De tipset henne videre til snekker Stig Morten Solbakken i Snerthingdalen. Han delte den nyankomne Østfold-damas mening. Og mot alle spådommer, - det gamle huset skinner nå som en nyutsprunget blomst på Haugstad gård i Søndre Land. Elins ideer til kostnadsfri innsats og gjenbruk, - som at hver enkelt planke og list i huset ble

vurdert før den ble satt på plass igjen, sammen med snekkerens bygningsbank med deler fra gamle revne hus, var avgjørende for resultatet. I tillegg ble arbeidet krydret med dugnader som for eksempel kombinerte venner, spandering av noen gode vinflasker og skrubbing av hver enkelt takstein med Zalo.

Via internett

Elin Aarum ville kjøpe gård på Østlandet. Sommeren 2005 klik-

MIDTERSTE GULVLAGET: På kjøkkenet lå det tre lag gulv. Det øverste og underste var totalt nedslitt, men det midterste kunne brukes på nytt.

HJEMMELAGDE GJERDER AV GRAN:

Tynne stokker av seintvoksende gran skiller beiteene til kuer og hester fra hagen.

fakta

Elin Aarum (41)

- Opprinnelig fra Østfold
- Skilt, to barn
- Barnevernspedagog og jobber som veileder i fosterhjem.
- Driver småbruksdrift etter sjølbergingsprinsipper på Haugstad gård. Her er sauer og kuer, høner, hester, to hunder og en katt. Gården drives økologisk.

Elins Kjærringråd

- Vær beslutsom. Der er du som huseier som skal ta avgjørelsene.
- Ta kompromisser ut fra de økonomiske ressursene du har. Et billig sauegjerde rundt hagen istedenfor stakitt er et eksempel.
- By på deg selv i restaureringsperioden. Våg å fortelle og vise fram. Da får du kontakter som deler din entusiasme.

VEDSKJUL OG UTEDO MED UTSIKT: Det lille vedskjulet ble flyttet til låven gjennom dugnadsarbeid fra utenlandske studenter. Til gjengjeld fikk de en eksotisk ferie i Landåsbygda.

HÅNDHØVLET:

Ny panel ble høvlet med gammelt redskap for å få de samme kantene som bordene som ble bevart.

SMIDDE SKO: Elin fikk laget støttesko i smijern for å holde oppe de nye bærebjelkene i taket. En langt rimeligere løsning for å redde et tak som henger enn den tradisjonelle løsningen med å felle inn bjelkene.

Gamle byggematerialer

LANDÅSBYGDA

For cirka 100 år siden ble det brukt cirka 40 typer byggevarer i et byggverk.

Håndverkerne brukte materialer med generasjoners erfaring og utprøving. Byggematerialene var oftest fra naturressurser i nærrområdet. Bruken og bruksområdene var en del av erfaringsbaserte kunnskaper og tradisjoner blant håndverkerne.

Ved riving av eldre bygninger må man tenke gjenbruk av bygningsdeler. Det ligger store materialressurser i disse husene. Kvaliteten på mye av de eldre naturmaterialene er bedre enn det vi har tilbud om i dag. Derfor kan materialene gjenbrukes i et nytt bygningslivsløp.

Alderspatinaen gir de gamle materialene estetiske verdier som nyere produkter ikke får. Brukt,

utført og vedlikeholdt på riktig måte har disse byggevarer lang levetid. Gjenbruk reduserer også avfallsproduksjon og miljøbelastning.

Flere steder har museer og entusiastiske snekkere bygningsdelbanker hvor de samler gamle bygningsdeler.

I dag tilbyr markedet 40 000 ulike typer byggevarer som håndverkere og forbrukere må forholde seg til. Kjennetegnene på mange av disse produkter er kort garantitid, de er kunstig framstilt, har kort levetid, brytes fort ned og kan ofte ikke vedlikeholdes. Valg av byggematerialer blir i dag ofte ensidig styrt av pris, økonomi og tilfeldige valg både fra byggherrens og byggmesterens side.

Kilde: Mitt hus er din utsikt, Statens Byggeskikkutvalg, 1999

www.kjærringråd.info

- Hvem skal definere hvordan vi viderefører kulturarven? Nettverket skal gi kompetanse og relasjonsbygging.
- Nettverket ble etablert i mai, 2008 og nå er nesten 50 kvinner medlemmer. Nettverket
- «Kjærringråd» har temakvelder, fagekursjoner, lokale prosjekter og nettverkspost. Gjennom å delta knytter du viktige kontakter for inspirasjon, samarbeid og utvikling!
- Gjennom artikkelserien vil Oppland Arbeiderblad presentere lokale kvinner som har bidratt til både stedsutvikling og bevaring gjennom sitt bygningsvern.

Adresse:
Kjærringråd
Kvinnovasjon, Landsbyen næringshage
Jevnakerveien 3, 2870 Dokka
Tlf. 61 11 83 33
E-post: post@kjærringråd.info

minibudsjett

ket hun seg inn på internettets markeds plass for norske gårder.

Via cyberspace havnet hun på en over 200 år gammel husmannsplass i Landåsbygda. Der andre så en ubrukelig låve så Elin at de slitte røde veggene bare trengte et malingsstrøk, - i tillegg til ny låvebru. Hun vurderte rot og gamle plankestabler som arbeide som ikke kostet penger, men bare hennes egen arbeidsinnsats. Hun nøt også en vakker utsikt til Langåsvatnet og fritt utsyn til fjell og

skog som gled over i gode beitemarker for gamle husdyrraser. Elin kjente at her ville hun bo.

Dugnad

I dag spankulerer hønene rundt på et ryddig tun og produserer lykkelige egg i Elins egensnekra hønsehus. Fire kviger av Dølaferase produserer sommermelk til en liten osteproduksjon og tre Nordlandshester oppfyller drømmen om ridning og kjøring. På den nye leirplassen bak huset

var det i sommer plass til over 100 betalende gjester på visefestival. Mot vinteren gleder Elin seg til håndarbeidskurs med ull fra egen Spelsau.

– Jeg liker å vise fram huset og ha arrangement her. Mange synes det er gøy å hjelpe til. Dugnadsarbeidet og småskalaproduksjonen av økologisk mat her på Haugstad er også en liten motstand mot forbrukssamfunnet, smiler Elin Aarum.